

РЕШЕНИЕ

№ 157

гр. Тетевен, 11.12.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ТЕТЕВЕН, I - СЪСТАВ ГРАЖДАНСКИ, в
публично заседание на шести декември през две хиляди двадесет и трета
година в следния състав:

Председател: Ани Б. Г.ева

при участието на секретаря Виолета Й. Монова
като разгледа докладваното от Ани Б. Г.ева Гражданско дело №
20234330100190 по описа за 2023 година

Постъпила е искова молба от С. Т. Н. от с.Черни Вит, ул. „Капитан
Войновски" № 10, чрез пълномощника си, адв. Х. П. Й., САК, срещу
„АДЕССО КРЕДИТ БЪЛГАРИЯ" ЕООД с цена на установителния иск
594,32 лева. И цена на осъдителния иск : 50,00 лева частичен иск от общо
594,32 лева

В исковата молба се твърди ,че на 27.04.2022 г. между С. Н. и ответника
е сключен договор за паричен заем № 14012546. Страните са се договорили
отпуснатият заем да бъде в размер на 1 000.00 лева (хиляда лева), а размерът
на погасителната вноска - 68,04 лв., видът на вноската е двуседмична,
вноските са 17 бр. Размерът на годишната лихва е посочен в размер на
40,00%, а размерът на годишния процент на разходите е 48,72%, като
размерът на общата сума, която следва да върне С. Н. е в размер на 1156,68
лева.В чл. 4 от процесния договор е уговорено, че страните се съгласяват
договорът за заем да бъде обезпечен по начина и условията съгласно т.1.и т.2
на чл.4. Тоест в ,че в случай на неизпълнение на задължението си ищцата да
предостави обезпечение в срока, кредитополучателят дължи неустойка на
кредитора в размер на 594,32 лв. Неустойката се заплаща от Заемателя
разсрочено , заедно с всяка от погасителните вноски.Така на ищцата е
начислена неустойка в общ размер на 594,32 лева, тъй като не е представила в
срок надлежни поръчители или друг вид обезпечение, посочени в процесния
договор, като месечната погасителна вноска става 103,00 лева вместо 68,04
лева , а общата сума което следва да върне е 1 751.00 лева, вместо 1 156,68
лева .

Към датата на завеждане на настоящата искова молба С. Н. е изплатила
изцяло задълженията по процесния договор за заем. Счита, че така

уговорената клауза за неустойка в чл.4 от Договор за паричен заем №14012546, спрямо която ищцата трябва да заплати неустойка в размер на 594.32 лв. е нищожна поради противоречие с добрите нрави /чл. 26, ал. 1, предл. 3 от ЗЗД/ и поради това, че е сключена при неспазване на нормите на чл.11, чл.19 ад.4 отЗПК във вр. с чл. 22, както и по чл. 143, ал.1 от ЗЗП,излага съображения в тази насока .

Моли съдът да обяви нищожността на неустоечната клауза на чл.4 в Договор за паричен заем № 14012546, предвиждаща заплащане на неустойка в случай на непредоставяне на обезпечение, сключен между С. Т. Н. с ЕГН: ***** и „Адессо кредит България" ЕООД, с ЕИК: ххх, със седалище и адрес на управление: гр. Ботевград, бул. „3-ти Март" № 83, представлявано от Л. В. Л.; Да осъди на основание чл. 55, ал. 1 от ЗЗД ответника „Адессо кредит България" ЕООД, с ЕИК: ххх, със седалище и адрес на управление: гр. Ботевград, бул. „3-ти Март" № 83, представлявано от Л. В. Л., да заплати на С. Т. Н. с ЕГН: ***** , сумата в размер на 50.00 лева частичен иск от общо 594,32 лева, представляваща недължимо платени суми, при начална липса на основание по неустоечна клауза съгласно договор за паричен заем № 14012546, ведно със законната лихва върху нея, считано от датата на депозирание на настоящата искова молба до окончателното ѝ изплащане. Претендира разноски.

В законово установеният срок е подаден писмен отговор от АДЕССО КРЕДИТ БЪЛГАРИЯ" ЕООД , в който не отрича ,че поначало, че клаузата за договорна неустойка можело да бъде обявена за нищожна като противоречаща на добрите нрави, когато нарушава принципите за добросъвестност и справедливост. Тази преценка обаче, се извършвала не на базата на никакви общи съждения и препратки към директиви на Европейския парламент, каквито са налице в ИМ, а съгласно указанията в христоматийното по въпроса Тълкувателно Решение № 1 от 15.06.2010 Г. по тълк. д. № 1/2009 г., ОСТК НА ВКС, следвало да се прави за всеки конкретен случай. Заявява ,че неустойката следва да се приеме за нищожна, ако единствената цел, за която е уговорена, излиза извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции. Прекомерността на неустойката не я правело а priori нищожна поради накърняване на добрите нрави.Не била нищожна неустойка, която е уговорена без краен предел или без фиксиран срок, до който тя може да се начислява, тъй като преценката за накърняване на добрите нрави поради свръхпрекомерност не може да се направи към момента на сключване на договора. " Твърди се ,че договорената неустойка с оглед на нейния размер не може да бъде определена като прекомерна, защото е значително под размера на главницата по заема, в рамките на приемливото и допустимото при такъв вид облигационни отношения. В исковата молба липсвали конкретни твърдения, свързани с прекомерност на неустойката, освен декларативното оплакване за нарушение на чл. 143, ал. 2, т. 5 от ЗЗП.

Неустойката по договора се заплащала разсрочено, за целия срок на действие на договора, заедно с дължимите двуседмични вноски.

На следващо място, този размер е функция бил съответен на

неизпълнение на ищцата като длъжник по договора , тъй като е несъмнено, че в момента, в който ищцата би изпълнила задължението си по чл. 4.1, т. 1 или 2 от договора и предоставила допълнителното обезпечение, дължимостта и начисляването на неустойката би било преустановено и същата би се дължала в много по-малък размер.Твърди се ,че в тази хипотеза, в която размерът на неустойката е функция преди всичко от забавата и неизпълнението от страна на длъжника, нарушение на правилата на добрите нрави не е налице.

Твърди се ,че становището на ищцата, че размерът на договорената между ответника и длъжника неустойка бил определен в противоречие с правилата на добрите нрави, не държи сметка за вида и характера на сключения между „Адессо Кредит България“ ЕООД и ищцата договор за паричен заем, с оглед на предмета му и качеството на страните по него.Безспорно било , че този договор е търговски по своя характер с оглед на обстоятелството че кредитодателят Адессо Кредит България ЕООД е търговец - еднолично търговско дружество с ограничена отговорност, което вписано в ТРРЮЛНЦ с основен и единствен предмет на дейност „Отпускане на заеми със средства/ които не са набрани чрез публично набиране на влогове или други възстановими средства, след вписване в Регистъра по член трети, алинея втора от Закона за кредитните институции", и има качеството на финансова институция по смисъла на чл. За вр. чл. чл. 3, ал. 1, т. 3 от Закона за кредитните институции и е регистрирано като такава с Лиценз № РД-22-1237/05.06.2013 г. на БНБ за извършване на дейности по отпускане на кредити със средства, които не са набрани чрез публично привличане на влогове или други възстановими средства, т.е. - същият е сключил договора за заем с ищцата именно в кръга на предмета си на дейност, което определя сделката като търговска по смисъла на чл, 286, ал. 1 от ТЗ.Поради което счита би следвало да се държи сметка за различната регулация на гражданските и търговските взаимоотношения в българското право, вкл. и по повод на един и същи по вид договор за паричен заем.Позовава се на договорна свобода ,която лежи в основата на установяване на търговските взаимоотношения, в това число и по отношение определянето на размера на дължимата неустойка при договорните взаимоотношения. В чл. 7, ал. 2 от договора за заем между Адессо Кредит България ЕООД и ищцата е било предвидено, че кредитополучателят винаги може да погаси изцяло или частично задължението си предсрочно, като в тази хипотеза той имал право на намаляване на общите разходи по кредита , което, макар поначало да се отнасяло до лихвата и разходите за оставащата част от договора, водело до недължимост и на оставащата до края на действие на договора неизплатена част от неустойката по чл. 4, ал. 2 от договора /тъй като в ал. 3 е предвидено, че в този случай се дължи връщане само на главницата и вече изтеклата договорна лихва/, т.е., предоставена е с договора възможност на длъжника да внесе корекция в размера на задължението си по договора, като намали размера на дължимите лихва, разноси и неустойка, което очевидно е в съответствие, а не в противоречие с принципите за справедливост и добросъвестност, които стоят в основата на правилата на добрите нрави.

Твърди се ,че видно от посоченото в чл. 4, ал. 1 от договора

обстоятелство, че задължението за предоставяне на допълнително обезпечение /поръчител или банкова гаранция/ е вменено на ищцата като заемател с оглед на обстоятелството, че последната е пожелала и заемотателят се е задължил да ѝ предостави допълнителни услуги, изразяващи се във възможности за отлагане или намаляване на погасителни вноски, смяна на падеж и улеснена процедура за получаване на допълнителни средства. Или, акцесорното задължение на заемателя, обезпечено с оспорената неустойка, в действителност е насрещно такова, което е инкорпорирано в индивидуалния ѝ договор, защото същата е пожелала да се ползва от преференциални допълнителни условия по договора, които пък от своя страна заемотателят се е задължил да ѝ предостави срещу допълнително обезпечение. Счита че , обстоятелството, че се касае до обезпечаване на такова задължение, не води до извод, че в случая са нарушени принципите за добросъвестност и справедливост, защото заемотателят също е поел насрещно такова в договора - да предостави на заемателя допълнителни преференциални условия и услуги, изразяващи се във възможности за отлагане или намаляване на погасителни вноски, смяна на падеж и улеснена процедура за получаване на допълнителни средства и двете акцесорни задължения са функционално обвързани. Очевидно, ако в качеството си на заемател ищцата не била пожелала да се възползва от тези предоставяни от заемотателя допълнителни възможности за отлагане или намаляване на погасителни вноски, смяна на падеж, получаване на допълнителни средства, за същата нито би възникнало задължението за предоставяне на допълнително обезпечение, нито неустоечната отговорност за неизпълнението му. Затова не можело да се приеме в конкретния случай твърдението в ИМ, че предвиждането на неустойката представлява осигуряване на допълнителна печалба и води до скрито оскъпяване на кредита. Твърди ,че договорената неустоечна клауза не противоречи на правилата на добрите нрави, независимо, че се касае до обезпечаване на допълнително акцесорно задължение по договора, тъй като същото било поето не без основание и било обвързано с поето акцесорно задължение за предоставяне на допълнителни услуги и преференциални условия по договора.

Твърди ,че неустоечната клаузата не е неравноправна по смисъла на чл. 143 ЗЗП и на основание чл. 146, ал. 1 ЗЗП - защото била индивидуално уговорена .

По основателността на иска по чл. 55, ал. 1 ЗЗД, счита ,че същия е неоснователен поради неоснователността на главния иск. Твърди ,че неустоечната клаузата не е неравноправна по смисъла на чл. 143 ЗЗП и на основание чл. 146, ал. 1 ЗЗП - защото била индивидуално уговорена .

В съдебно заседание от дата 06.12.2023г е направено изменение на иска по реда на чл.214 от ГПК с правно основание чл.55 ал.1 от ЗЗД от 50лв на 594,32лв

Съдът , като прецени събраните по делото доказателства и ги обсъди

във връзка с доводите на страните приема за установено следното от фактическа и правна страна:

Предявен е иск с правно основание чл.26.ал.1 ЗЗД във с чл.22 ,вр. с чл.10а ,вр. с чл.11,19 от ЗПК във вр. с чл.143 от ЗЗП, с който се иска съда да приеме ,че клаузата предвидена в чл.4ал.2 в Договор за паричен заем № 14012546 от 27.04.2022г , предвиждаща заплащане на неустойка от 594,32 лева, сключен между С. Т. Н. с ЕГН; ***** и „Адессо кредит България" ЕООД, с ЕИК: xxx за нищожна .

Не е спорно между страните по делото ,както и от приетите писмени доказателства и експертиза се установява, че между „Адессо кредит България“ ЕООД и С. Т. Н. е сключен Договор за паричен заем № 14012546 от 27.04.2022г. въз основа на който на ищцата е предоставен кредит от 1000 лева, съгласно процесния договор, размерът на погасителната двуседмична вноска – 68,04лв., , вноските са 17 бр. Размерът на годишната лихва е посочен в размер на 40,00%, а размерът на годишния процент на разходите е 48,72%, като размерът на общата сума, която следва да върне С. Н. е в размер на 1156,68лева.Ищцата дължи неустойка в размер на 594,32лв. лева в случай на непредоставяне на обезпечение на договора, като вида на обезпечението е подробно регламентирано в чл.4, ал.1 от договора – чрез две физически лица – поръчители или банкова гаранция с бенефициер – заемотателя. Установява се също така, че ответното дружество „Адессо кредит България“ ЕООД е небанкова финансова институция, по смисъла на чл.3, ал.2 от Закона за кредитните институции, поради което може да отпуска заеми със средства, които не са набавени чрез публично привличане на влогове или други възстановими средства и това го определя като кредитор по смисъла на чл.9, ал.4 от Закона за потребителския кредит. От друга страна ищцата по делото има качеството на „потребител“ по смисъла на §13 т.1 ДР на Закона за защита на потребителите. В този смисъл сключения между страните договор е потребителски, поради което следва да отговаря на изискванията на чл.143- 148 от Закона за защита на потребителите.

Настоящият състав намира за основателни доводите на ищцата за нищожност на клаузата предвидена в чл.4, ал.2 от процесния договор предвиждаща заплащане на неустойка във фиксиран размер от 594,32лв. лева при неизпълнение на задължението за осигуряване на обезпечение надоговора по следните съображения:

Така уговорената клауза в чл.4, ал.2 от договора за заем, според която се дължи неустойка във фиксиран размер от 594,32 лева при неосигуряване в тридневен срок от датата на сключване на договора на обезпечение чрез поръчител отговарящ на изискванията на чл.4 ал.1 от договора или банкова гаранция в полза на заемотателя, се намира в пряко противоречие с целите заложи в Закона за потребителския кредит. На практика тази клауза цели да улесни финансовата институция, като ѝ спести задължението за извършване за своя сметка на предварителна оценка на платежоспособността на длъжника, като прехвърля това ѝ задължение за оценка на риска върху самия длъжник и то за негова сметка, чрез увеличаване размера на кредита му близък до размера на отпуснатия заем доколкото се касае за получена сума в

размер на 594,32лв лева, а общия дължим размер е 1156,68лева , а с включената неустойка от 1751лв възлиза на като по този начин е налице оскъпяване на предоставената финансова услуга само чрез уговорената неустойка в размер над 70 %. Не такова обаче е изискването на чл.16 от Закона за потребителския кредит, която норма предвижда финансовата институция да извърши проверка на платежоспособността на потребителя преди сключването на договора за кредит чрез посочване на конкретни действия въз основа на които да бъде проверена от кредитора, а именно да извършва справка в Централния кредитен регистър или в друга база данни, използвана в Република България за оценка на кредитоспособността на потребителите при вземане на решение относно предоставянето на потребителски кредити, вземайки предвид тази информация при управление на риска, свързан с предоставянето на кредита и чак тогава да поиска предоставяне на обезпечение въз основа на риска от неизпълнение на задълженията и след предоставяне на обезпечението договорът да бъде сключен. В противен случай на длъжника се вменява задължение за осигуряване на обезпечение на отпуснатия му кредит и то след като вече сумата му е предадена от кредитора и ако не изпълни това задължение, размера на кредита се увеличава до размер, който е необосновано висок. В конкретния случай не се установява ответното дружество да е извършвало проверката за кредитоспособността на ищцата и какво е становището на кредитния консултант във връзка с преценка на риска. От друга страна следва да се вземе предвид и т.3 от Тълкувателно решение № 1 от 15.06.2010 г. на ВКС по тълк. д. № 1/2009 г., ОСТК, според която нищожна, поради накърняване на добрите нрави, е тази клауза за неустойка, уговорена извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции. С тълкувателно решение е прието, че условията и предпоставките за нищожност на клаузата за неустойка произтичат от нейните функции, както и от принципа за справедливост в гражданските и търговските правоотношения, но преценката за нищожност на неустойката поради накърняване на добрите нрави следва да се прави за всеки конкретен случай към момента на сключване на договора, а не към последващ момент, като могат да бъдат използвани някои от следните критерии: 1. съотношението между размера на уговорената неустойка и очакваните от неизпълнение на задължението вреди; 2. дали изпълнението на задължението е обезпечено с други правни способи - като поръчителство, ипотека и др.; 3. вид на уговорената неустойка (компенсаторна или мораторна) и вида на неизпълнение на задължението - съществено или за незначителна неговачаст; 4. размерът на задълженията, изпълнението на които се обезпечава с неустойка. Следва да се посочи, че освен типичната обезпечителна и обезщетителна функция, неустойката може да има и санкционен характер. В случая уговорената в чл.4, ал.2 от договора неустойката цели санкциониране на заемателя за виновното неизпълнение на договорното задължение за предоставяне на обезпечение на кредита. Това задължение допълнителна гаранция в полза на кредитора, като уговорената неустойка за неизпълнение на това задължение с фиксиран размер, който е

малко над $\frac{1}{2}$ от размера на главницата, настоящият състав намира че е в разрез с добрите нрави. С клаузата предвидена в чл.4, ал.2 от договора за кредит несъмнено се цели да бъде осигурено допълнително възнаграждение на кредитора, извън установения годишен процент на разходите, който по този начин се явява само привидно съобразен със законоустановените изисквания за действителността му.

От представения по делото погасителния план към Договор за паричен заем № 14017877 от 26.10.2023 г. се установява също, че още със сключването на договора в погасителния план е уговорено разсрочено плащане на неустойката за неизпълнение на посоченото задължение за предоставяне на обезпечението формулирано в чл.4, ал.2 от договора. Действително в погасителния план е отбелязано, че неустойката се дължи само при непредставяне на поне едно от обезпеченията изискани от кредитора, но несъмнено всяко едно от уговорените обезпечения би било практически неизпълнимо от кредитополучателя, особено в уговорения кратък тридневен срок, обаче има вторичен характер и неизпълнението му не рефлектира пряко върху основното задължение за погасяване на договора за паричен заем. С оглед изложените съображения, настоящият състав намира, че подобна клауза изцяло противоречи на добрите нрави по смисъла на чл.26, ал.1, предл.3 от ЗЗД, тъй като излиза извън обезпечителните и обезщетителните функции, които законодателят ѝ е вменил и нарушава принципа за справедливост, тъй като допълнително увеличава размера на отпуснатия кредит. По изложените съображения, съдът приема, че така уговорената клауза за неустойка противоречи на добрите нрави, поради което в частта за неустойката договорът не е породил правно действие. За основателни настоящият състав намира и доводите на ищцата за неравноправност на клаузата на чл.4, ал.2 от договора на основание чл.143, ал.2, т.5 от ЗЗП, доколкото с нея е предвидено заплащането на неустойка, която е необосновано висока. Ето защо предявеният от ищцата иск следва да бъде уважен. Предвид, че клаузата на чл.4, ал.2 от Договор за паричен заем 14012546 от 27.04.2022г. е нищожна, то следва да бъде осъден ответника да заплати на ищцата осн. чл.55 ал.1 от ЗЗД сумата от 594,32лв представляващи недължимо платени суми за при налична липса на основание на неустоечна клауза.

С оглед изхода на делото, Тъй ка о ищцата е освободена на осн. чл.83 ал.2 от ГПК от внасяне на държавна такса, то ответникът дължи на районен съд Тетевен 78 ал.6 ГПК сумата от 100лв за държавна такса и 150лева за експертиза.

В случая на ищцата е оказана безплатна правна помощ от адв.Х. П. Й. от САК, поради което на основание чл.38 ал.2 от Закона за адвокатурата във вр. с чл.7 ал.2, т.2 от Наредба № 1/2004 г. за минималните размери на адвокатски възнаграждения, на пълномощника следва да се присъди сумата от общо 800лева или по 400лв. за всеки един иск, с оглед фактическата и правна сложност на делото и предвид обстоятелството, че същото е протекло в едно съдебно заседание, в което пълномощникът на ищцата не се е явил.

Воден от горното, съдът

РЕШИ:

ПРОГЛАСЯВА за нищожна клаузата на чл.4, ал.2 от Договор за паричен заем14012546 от 27.04.2022г. предвиждаща кредитополучателят С. Т. Н. ЕГН xxxxxxxxxxxx от xxxxxxxxxxxx да заплати на „Адессо кредит България“ ЕООД, ЕИК xxx със седалище и адрес на управление гxxxxx представлявано от Л. В. Л. неустойка в размер на **594,32** лева на основание чл.26.ал.1,пр.3 ЗЗД във с чл.22 ,вр. с чл.10а ,вр. с чл.11,19 от ЗПК във вр. с чл.143 от ЗЗП.

ОСЪЖДА на осн. чл.55 ал.1 от ЗЗД „Адессо кредит България“ ЕООД, ЕИК xxx със седалище и адрес на управление гxxxxx представлявано от Л. В. Л. **ДА ЗАПЛАТИ** на С. Т. Н. ЕГН xxxxxxxxxxxx от с.Чxxxxxxxxхемоата от 594,32 лева представляваща недължимо платени суми за при налична липса на основание на неустоечна клауза.

ОСЪЖДА на осн. чл.78 ал.6 от ГПК „Адессо кредит България“ ЕООД, ЕИК xxx със седалище и адрес на управление гxxxxx представлявано от Л. В. Л. **ДА ЗАПЛАТИ** на Р.С.Тетевен сумата от 250 лева за държавна такса.

ОСЪЖДА на основание чл.78, ал.1 вр. чл.38 ал.2 от Закона за адвокатурата „Адессо кредит България“ ЕООД, ЕИК xxx със седалище и адрес на управление гxxxxx представлявано от Л. В. Л. **ДА ЗАПЛАТИ** на адвокат Х. П. Й. от САК с личен номер №1600569010, съдебен адрес гр. xxxxx ,преупълномощена от адвокат Д. М. М. от САК , в качеството му на управител на еднолично адвокатско дружество „Димиър М.“ с БУЛСТАТ №xxxxxxxx с адрес xxxxxxxx сумата от **800 лева** разноски за процесуално представителство.

Решението подлежи на обжалване пред Ловешки окръжен съд в двуседмичен срок от съобщаването му на страните.

Съдия при Районен съд – Тетевен: _____